

V torek, četrtak in soboto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vse leto 8 gl. — K,
za pol leta . . . 4 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ — „

Po pošti:

Za vse leto 10 gl. — K,
za pol leta . . . 5 „ — „
za četrt leta 2 „ — „

Vredništvo in opravništvo
je v gosposkih ulicah
(Herrengasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD.

Oznani:
Za navadno dvostrano
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiska tkrat,
5 kr., če se tiska škrat,
4 kr., če se tiska skrat-
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tisk je plačati
kolek (štampelj) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 83.

V Mariboru 15. oktobra 1868.

Tečaj I.

Po deželnih zborih. *Jurčič*

I.

Če so bili deželni zbori letos v Avstriji sploh večje važnosti kakor kedaj, če se sme upati, da bode rast semena, ki so ga sejali Čehi s svojo nepriljubnostjo, Poljaki s svojo odvažnostjo itd. napredovala — moremo tudi mi, primerjaje prejšnje sesije zborov tistih dežel, kamor Slovenci pripadamo, zaznamovati velik napredek. Posegnimo le nekaj let nazaj in videli bomo v Ljubljani in Gorici Slovence v manjšini, v Gradcu poslanca Hermana osamljenega branilca naravnih človeških pravic. Letos pak se v Ljubljani ni mogel tujec na Kranjskem kot zadrževalno breme obešati narodnemu zastopništvu, in da-si se ne more reči, da je bil v Ljubljani hud dir in dej za slovanskim narodnim napredkom, zgodilo se je vsaj nekaj, kar se pred leti ni moglo zgoditi. In v Gradcu ni preširna večina zasmehovala več samo enega poslanca, temuč stala jej je sicer maloštevilna, pa energična slovenska stranka nasproti, ki je dosti jasno in glasno izrekla kaj hoče, in v veliko razsrednje nemške gospodujoče večine junaško branila vsako ped slovenstva. Če tudi se njej volja ni zgodila kakor ljubljanski narodni stranki, donele so vendar protestovalne besede po Avstriji in koristen odmev našle tudi tam, kjer se je njih glas rodil, pri štajerskih in sploh vseh Slovencih.

Gotovo je, da je graški zbor za nas Slovence iz več obzirov, ktere imamo pozneje razložiti, politično važnejši od ljubljanskega, kar izrečemo še v nevarnosti, da nam gospod S. tega ne bi veroval. Vendar hočemo svojemu načelu zvesti ostati in na čelo postaviti pregled delovanja zbora kranjske dežele.

Sklenil je kranjski zbor štirinajst postav (novih kakor prejšnjih in izpeljav), potrdil in zavrgel devetnajst drugih predlogov, devetero reči naročil deželnemu odboru, da jih izdela in nasvetuje o njih, itd. Če številke dokazujejo, če množina dobrot dela, veselimo se, številke so, množina je tukaj. To se ve, da če stvari ogledujemo s stališča splošno slovenskega, s stališča narodne politike, ostane nam le majhen del razgledavati. Naš naroden obstanek, naša bodočnost pač ni odvisna, tega nihče ne bo trdil, od tega če se kakovi skaloviti spašniki po sili delé, če je nekaj več lumpov doli pri Ljubljani v posilni delavnici zaprtih, če more naš štirinogi prijatelj pes od svojega življenja davek plačevati ali ne, če se normišnica ne predeluje ali pa, če so študentske štipendije v rokah deželnih ali državnih birokratov, če je Flachenfeldov kanonikat ali ga ni itd. itd. Če ravno bi absolutizem utegnil vse to vpeljati pa bi bil še vendar lahko največji absolutizem, čeravno torej marsikaj izpade iz rubrike važnosti, moramo vendar, ker drugače ni, tudi z malim delom zadovoljni biti.

Najvažnejši, kar je deželni zbor sklenil je postava o ravnopravnosti slov. jezika v uradu in šoli. Mi smo svojo misel o tem povedali, kranjski Slovenci so pričakovali več; ali kranjskim poslancem se je drugače videlo, bali so se, da ne bi dali gladnemu narodu preveč hrane in so mu jo dali raje premalo. Kar je, to je; graje niso hoteli poslušati ni svarila in prošnje. Torej ogledimo kaj smo dobili in recimo: malo, pa boljše kot nič. Upajmo, da se bode ta postava kmalu poostrila, kajti preverjeni smo, da bode praksa umetelnih nemškutarjev uradnikov zgodaj počučila kranjskega naroda poverjenike, da ni dobro če se v ogradi vrzeli in prelazi puščajo, in tako bodo sami popravljali in dopolnjevali.

Važne so tudi premembe deželnega volilnega reda. Mesta so ali razvrščena, ali volitveni kraj tako preložen, da slovenski volilci niso na sla-

bejem, pomanjšane so ovire pri volitvah. Posebno imenitna pak je prena-redba, da ne vole v veliko posestvo samo nekteri privilegieranci iz plesnjevih starih časov, temuč vsak kdor 100 gl. davka plačuje.

Ne samo da je postava liberalna, ker predre poslednji ostanek tiste v človeštvu neopravičene stene, ki nas je ločila od „deželnoknjižnega“ go-spoda, veselimo se je zato še bolj, ker upamo, da bode ravno po njej tista nenaravna nemška tretjina, ki zastopa stan, ki je naš narod od nekđaj tuj-čil, od ktere ga ni upati, da bi v večini z narodom šel, ker je narodu tuj, — da se tista nemška tretjina z lepo kako odpravi. Edino Kočevarji imajo pravico enega poslanca (če ravno hoté nemškega) imeti. Zatoraj naj se pri-hodnje leto, ako vlada potrdi vse zdanje premembe volilnega reda, skaže de-želni zbor blagodušnega in naj Kočevarjem enega kočevskega moža privoščiti. Pokažimo mi svojim Nemcem, ki so domači pri nas, da ne vračujemo, kakor se nam je posojevalo.

O postavah za šolsko nadzorništvo, deljeni spašnikov, premembe ob-činskega volilnega reda itd. ne bomo govorili, ker so za slovenstvo malo važne razen prvo imenovane, ki je pa tako tudi po drugih zboreh kot vladen pred-log z malimi razlikami sprejeta bila. Imenitnejih se pa zbor ni hotel lotiti, temuč je samo naročil deželnemu odboru, da se jih loti, na pr.: postava o realki, zidanje poslopja za realko, okrajni zastopi, popravo občinskega sta-tuta ljubljanskega mesta (da bi se tujcem in nesvobodnim uradnikom nekoliko volilne pravice (?) vzelo in meščanstvu dalo, treba je zlasti v biro-kratovbogati Ljubljani), pospeševanje slov. dramatike itd.

Disciplina strank je bila v Ljubljani pač še preizborna. Samo v vpra-šanji o podpiranju slov. dramatike so se bili Nemci razdvojili; pač — zastran pasjega davka je stal Toman proti Bleiweisu. Ravno ker je bila disciplina taka, taka še prevelika enodušnost v malostih, mislimo, da bi bil ljubljanski zbor že davno davno delo skončal, ko bi se bila hotela Dežman in Kromer zakleti, da ne bosta govorila. — Pa potlej bi bilo dolgočasno v deželnem zboru Kranjskem.

Kar se na dalje zunanega tiče je imenitno slovensko govorjenje. „Slov. Narod“ ki je v svojem članku ravno pred zborom zaklical kranjskim slovenskim poslancem, da naj djansko spoštujejo jezik naroda, ktere ga zastopajo, da naj ne rabijo tujščine kakor v prejšnji dobi, — vedel je, da jih tu prime na kraji, kjer je aut-aut, vedel je da je tu čisto ozka brv, kjer se ne more „ni na desno ni na levo“.

Izrekli smo že večkrat, da obžalujemo, ka ni kranjski deželni zbor določno k slovanski opoziciji pristopil, temuč ustavo s tem priznanjal, da se je vedno opiral nanjo in jo po nekterih poslancih še hvalil. Upamo, da bomo dobo doživeli, ko bodo ljubljanski poslanci sami spoznali, da niso po pravi stezi hodili in ne pravo kolo vrtili.

Še bolj obžalujemo na dalje, da ljubljanski deželni zbor ni ničesa storil, nobene adrese, nobene resolucije za zedinjenje Slovencev, še po tem ne, ko je slišal in videl, da se za to misel navdušuje ljudstvo, da so jo štajarski Slovenci pogumno v Gradcu svojim nasprotnikom povedali, in da je v naglem čez 100 štajerskih občin za to obrnilo se po deželnem zboru graš-škem do vlade. Res je sicer, da je dr. Bleiweis v svojem govoru omenil to „željo“. Res je, da mu je galerija viharno dobroklicala, kar zelo govori za to, da so slovenski Ljubljančanje vneti za njo. Ali, ali ljubljanski zbor z na-rodno večino, sredotočje, okrog ktere se ima več ali manja zedinjena Slo-venija zbrati, Ljubljana središče edine čisto slovenske zemlje, morala bi več storiti za to misel, kakor v govor skrito razodetje želje. Kakor smo gosp.

Listek.

Besedica o „Matici“.

Svoboden v petji kakor v mišlih hočem biti,
V dejANJI svet dovolj nas pokori. Osho.

I.

O sedanjih sestavi Maticе.

Kako veljavo ima literatura za vsestransko živen kakega naroda, to dokazovati bi bilo odveč. Nas Slovence preteklost najbolje uči, koliko je ona za naše tako duševno kakor telesno stanje storila. Ako pa kaka lite-ratura narodu koristiti hoče, mora tudi narodna biti, t. j. mora ne samo v narodovem jeziku, no tudi za potrebe in zahtevanja naroda pisana biti. Proti temu zakonu greše vsa prizadevanja naših tujih narodosrečiteljev (?), ki ho-čejo našemu narodu nemško ali laško literaturo vsiliti, ktera ni njegovim okolnostim primerna. Nemška literatura tako kakor italijanska je vstvarjena ne samo za drugi, našemu malo prilični narod, ampak ona govori tudi o čisto drugih predmetih, ima vse drugačne predpostavbe in podlage, kakor so našemu narodu ugodne ali konečne (vsaj) zabavne. Zato je sovršeno nepo-litiško, sovršeno načelom narodnega gospodarstva, celó tirjanju čisto pripro-stelega egoizma nasprotno, ako nas državniki, ki naših razmer, naših obsto-jateljstev ne poznajo, k neki, jim samim znatni obrazovanosti, k nekemu njim samim dozdevnemu blagostanju in k nekemu „liberalnemu“ napredku s svojimi, narodu našemu tujimi, tedaj nerazumljivimi sredstvi prisli-liti hočejo. S tem dosega jo ravno nasprotno temu, kar želé; oni nam ne

da bi razum zbudili in razjasnili, le zavestnost nam omamljajo in ugašajo.

Edino uspešno sredstvo k obrazovanju našega naroda so naši vlastni rodoljubi spoznali ter so začeli z vlastnimi slovenskimi, narodnim našim po-trebam primernimi spisi ljudstvo obrazovati. In da bi to delo olajšali, osno-vali so družtva, ki bi Slovincem knjige izdajale, namreč družtvo sv. Mohora in pa družtvo „Maticе slovenske“.

Zadnje teh družtev, namreč Matica, je čisto posebno povzdiganju slovenske literature namerjena, in knjige, ktere je ravno Matica razposlala, kakor tudi poročila o zboru in odborovi delavnosti dajejo mi slučaj, o tem družtvu svojo besedico spregovoriti, ter očito, brez vsega zadržka njegove dobre in slabe strani odkriti, ter slednjim leka poiskati. Kajti edini blagi namen, ktere ga to družtvo dosega, nikakor ne brani, da bi se v njegovo sestavo ali pa delavnost ne ukradlo kaj slabega, kaj napačnega. Časi v kte-rih živimo, burni in osodepolni za Slovence, zahtevajo, da se skrbno in pri-ležno brigamo za vse, kar je narodovega, in kar ima kaj moči v sebi, naša narodnost podpirati. Zato moramo posebno na najimenitnejši zavod, ktere ga je v es slovenski narod postavil, namreč na Maticо gledati, da se nam okreпча in da nam novih moči, k narodovi borbi potrebnih, priroditi more.

Vprašajmo najprej: kaj je naša Matica? — Odgovor ona sama na to daje, da je založnica in podpirateljica slovenskih knjig. Tedaj založnica knjig, razločna od navadnih založnikov v tem, da dela brez riskija, pa tudi brez dobička. Roli mecenatstva še do sedaj ni mogla kaj posebno igrati. O kakovosti knjig izdanih še sama nima pravega pojma, samo to trdi, da mo-rajó „primerne“ biti. Komu in čemu primerne, tega ne zveš od nje. In kaj je njeni namen? To nam poveđa §. 1 njenih pravil, ki pravi: „Matic

dr. Bleiweisu hvaležni za to spomenenje združenja, moramo vendar zaznamovati, da so se nam Ljubljancje zdeli, kakor tisti povabljenec, ki bi bil rad jedel, pa se je bal žlico zahtevati.

Časnikarski glasovi o izvenrednih naredbah na Českem.

Odkar imamo parlamentarno ministerstvo se je mnogokrat čulo, da je Avstrija najsvobodnejša zemlja v kopni Evropi. Kaj si Slovenci o tem mislimo, povedala sta menda dozdaj najbolje naša poslanca Herman in Vošnjak v deželnem zboru štirskem. Z ozirom na najnovejšo naredbo na Českem priobčuje praška „Corresp.“ razgled postavnih predpisov, kakoršne imajo za enake slučaje druge države. Naj njene besede same pokažejo, da so drugodi ustave proti enacim naredbam bolje in trdneje zavarovane. Ne bomo se zdaj pravdali zaradi državne pravice zasluževati se izravnih sredstev tam, kjer gre za državno rešitev, ktera ni mogoča, da bi se ne segalo po pravicah posameznih ali celih ljudskih oddelkov; izbrati pa si pravi trenotek, v katerem gre rabiti taka izravna sredstva, to kaže o modrosti vlade, ktera se jih poslužuje. Mi samo opominjamo, da so avstrijski narodi zdaj — svobodni in svobodna ljudstva so bila v enacih zadevah od nekdanj toliko skrbna, da so si vedela za svojo svobodo stalnih poroštev zagotoviti. V Rimu n. pr. je bilo treba senatovega sklepa, kedar je imela diktatura nastopiti; v Angliji in severni Ameriki je treba parlamentovega sodelovanja, ki začasno vstavlja Habeas - Corpus - pisma, celo v manj svobodnih državah je v ustavi za to prevideno, v Franciji n. pr. se sme posadno stanje le izrekatl v primerljajih, ki so v postavi natanko določeni; pruska ustava pozna le vojsko in upor kot nujne primerljaje, v kterih se sme ustava deloma ob moč deti. Bolj zanimljivo je to vprašanje v Avstriji. Ta ni za ta slučaj dovolj preskrbljena. Nas bo še le skušnaja učiti morala. Izvenredno stanje ogersko se je za časa avstrijskemu državnemu zboru ob kratkem naznanilo; na gališkem opravičujoče se oglasil; takrat se bo za izvanredno stanje na Českem pač dovoljenja prosilo pri državnem zboru in ker se bo to podelilo, bo konečno dvojno razsojevalo; kako bo ministerstvo svojo novo pravico rabilo in pa vspeh. To so sicer v svobodni državi nekako sumljiva porošstva, ali treba se jim je vdati. — In kar se vspeha tiče? Kako se je izvenredno stanje na Ogerskem obneslo to dandenes dobro vemo, peljalc je k ponovi ogerske države. Na Gališkem je ono s časom dovedlo do — adrese in resolucije leta 1868. Kako se bo obneslo izvenredno stanje na Českem — to bo prihodnost učila. Konec je — molčanje.

Tudi „Tgp.“ se zdi najnovejša naredba „nevarna“. Ona piše: „Naše liberalno ministerstvo je fantalinom praškim veliko preveč časti skazalo, ko je iz strahu, da bi oni še dalje ne razgrajali, začasno suspensijo državnih osnovnih postav vsilila (oktroirala). Izvršilne postavke k našim temeljnim postavam so še v zraku, in že se misli na to, kako bi se naše teoretične pravice do svobode „popolnoma ali deloma ob moč dele. Ta zaukaz je bil nepotreben tembolj, ker z „naredbo“ 7. oktobra ob moč deta pravica snovati društva in zborovati — nikdar ni imela dejanske veljave. Brez izjeme skoraj so se zbori prepovedovali in politična društva se po sedanjim zelo bojazljivi postavili ne morejo gibati, ako jim tega oblastnije ne dovolijo. Celo po pravici se je zdelo odveč, ob moč devati „tiskovno svobodo“. Konfiskacije, uničevavne denarne globe in zaporne kazni dosta skrbe, da ne rasto do neba drevesa „tiskovne svobode“. — Kako drugače govoré, dunajski listi, pokažemo pri drugi priliki.

Dopisi.

Iz Maribora, 14. okt. (Kvitiran hauptman Seidl in zedinjenje Slovencev.) Ko je še živel veliki filozof Šopenhauer, so se oficirji najraje menili o duelih, lepih deklicah, lepih pseh in lepih konjih, tako da je oni filozof bil svet obljubo storil, da bo en cekin dal prvemu beracu, kedar bo resen govor med Marsovimi sinovi slišal. Denes pak je drugače

slovenski je namen, slovenskemu narodu pripomoči do prave omike“. Omikosen in omikoploden je tedaj nje namen.

Kaka pa je osnova Matice? — Na to vprašanje se ne dá z enim paragrafom odgovoriti; treba je bistreje pogledati v njena pravila, v njeno delavnost. Ne samo duša, ampak skoraj vse pri Matici je — odbor. Po Matičinih pravilih sme odbor o sebi à la Louis XIV. reči: „Matica c' est moi“. Veliki zbor, kakor ga pravila imenujejo, čudno imé, ker „malega“ zbora v pravilih zastoj iščeš, — nikakor ne stoji nad odborom, kakor bi si človek morebiti drznil misliti, ampak po §§. 9 in 10 je on odboru ne samo ravnopraven, ampak v nekterih rečeh celó podložen. Kosti, ki padejo z odborove mize, sme „veliki zbor“ pobrati ali pustiti; to je pomen in jedro ravno naštetih paragrafov. Pravice udov so v zboru tako prikračene, da še posebnega „nasveta“, ki bi ga odbor preje ne odobril, ne smejo udje stavljati. Le kar je odborov sklep preje zadobilo, to sme pred „veliki shod“. Sploh rekoč, velikemu zboru se po pravilih malo pameti, malo samovoljnosti pripisuje, češ, da je zbor hitri mladenič, odbor pa modri stavec. Po L. Svetčevem mnenji „velik zbornik“ ne, kakor so nas kateheti v šoli učili, da otrok s sedmim letom pride k pameti, ampak še le z 20tim letom postane razumen, in ne sme preje glasovati. V tem je še decembrski liberalizem večji, ki dopušča človeku že s štirinajstim letom celó svojo vero spremeniti!

Kaka opravila pa opravlja odbor? — On gospodari in knjigari. Na čelu mu stoji, prav za prav „sedí“ prvosednik društva. Kakovih lastnosti bi moral prvosednik biti, o tem pravila molčé; kakovih je, o tem zgodovina molči. Po §. 14. prvosednik društvo „proti zunanem“ (sic!) zastopa, ter pisma „podpisuje“ brez konca in kraja. Da si „veliki zbor“ še

že na svetu. Marsikter viši vojniki zapazi, da ima ta in ta talent, bodi si administrativni ali druge vrste bolj civilne baže. Tako je tudi v Mariboru znašel se v okrajnem odboru mož, star vojak, ki je naenkrat sveto nalogo v sebi začutil, da Slovence na naglo podučí, kako „hišni mir dražijo“, da mislijo napraviti iz Slovenije „kraljestvo“, da smo ruske „knute“ željni, kar mu (Seidlnu) je nek slovenski prijatelj zaupal, da „veliki in mali mehovi“ pihajo pri nas, kateri bi radi više prišli (mehovi bodo „povdignenci“ postali? to je pač logično govorjenje po sablji), da mi Slovenci Avstrije svobodno razvijanje motimo itd. itd. še mnogo neumnega blaga. Vse to zapisano stoji v najnoveji „Marburger Zeit.“ Cela stvar, ki se poročilo okrajnega odbora imenuje, je neslano požvekovanje tega, kar smo že tisočkrat bolje slišali. Kletev smešnosti pa ta čenčarja nosi na sebi, če tako-le govori: „Do zdaj ne razume večí del celo izobraženih rojenih Slovencev novi pismeni jezik; samo izvoljenci Gospodovi ga znajo“. Radi verujemo, da hauptman Seidl ne zna našega jezika; vidi se da sam ne misli Bog vé koliko, temuč da je samo nekaj fraz nabral si iz časopisov in berila, kajti v svojem sporočilu svojim vernim ne podaja drugega kakor plagiat govorov, ki smo jih iz graškega deželnega zbora zoper Slovence slišali, in pa v nekterih nemških časopisih brali. Dostikrat se nam pokazuje prikazen, da Seidlnu podobni možje, ki ne znajo našega jezika, vedno in vedno vrivajo se za sôdnike našega jezika. Sodiho kakor slepec od barv in vresničujejo pregovor: ars non habet osorem nisi ignorantem. Ignoranti so to! Ko bi se hoteli prepričati, prepričali bi se lahko in se otrsli svoje neumne misli, da jezika, ki ga oni ne umejo, tudi naše ljudstvo ne ume. Prepričali bi se lahko, da so naši slovenski časopisi, ki pišejo za Seidlna in njemu podobne možé „nerazumljiv“ jezik, relativno bolj med ljudstvom razširjeni, kakor morda nemški listi med avstrijskimi Nemci. Prepričali bi se lahko, da Mohorjevo društvo izdaja na leto 10.000 eksemplarov bukev, ki so v Seidlnu nerazumljivem jeziku pisane, in vendar jih kupuje samo kmečko ljudstvo, rado bere in razume, dasiravno so v „nerazumljivem“ novem pismenem jeziku tiskane.

Zoper zedinjenje Slovencev govore končuje ta učeni hauptman Seidl patetično: „Silno je potrebno da se tacemu uganjanju jez postavi.“ No, no! Če ne bomo imeli hujih nasprotnikov, ne bojimo se za zedinjenje Slovencev, kot potem ne, ko bi res ta gospod v deželni zbor prišel, kamor bi rad. Kot vojak je bil morda izvrsten; kot politikar ni posebno nevaren, kajti ni ene originalne ali ostroumne misli ne najdemo v celi razpravi. Izvzemši morda kaka dva župana, bode čedalje menj pomogel, da predere „prava nepopačena volja prebivalstva“, kakor on svoje germanizacijske namere imenuje. Kar sicer o lepi svobodi govori, dvomimo, da bi razumel; kajti zgodovina nas uči, da so bili stari soldatje vselej bolj za komando, kakor za prosto razvijanje narodne inteligencije in svobode vneti.

Iz Ljubljane, 12. okt. [Izv. dop.] (Konstitucionelno društvo in njegova mogočnost; nekaj o „Blatniku“.) Odkar imamo v Avstriji že Bog vé koliko ustavo, postala je tudi naša bela Ljubljana tako srečna, da ima v svojem zidovji tako imenovano ustavno društvo. Se ve da je to društvo ki se imenuje ustavno ali konstitucionelno, pravi eldorado vsih ljubljanskih in sem ter tje po deželi raztresenih nemškutarjev. Mnogo naših nasprotnikov je namreč te misli, da vsa ustavnost obstaja le v nemškutarji, tem večja ko je tedaj stopinja nemčevanja tem bolj ustavoljub! Da je ta misel tudi vodeča misel tukaj obstoječemu ustavnemu društvu, pokazalo je že dostikrat očitno. Pokazalo se je to zopet v zadnjem občnem zboru. Da se deželni zbor ni dosti oziral na prežvečene in jalove ugovore, ktere je to društvo vedelo v posebni peticiji navajati zoper vpeljavo slovenskega jezika v šole, to je razdržilo njegove prve matadorje in stavili so stvar zopet na dnevni red občnega zbora, ter hoteli svetu pokazati kako veljavo imajo oni. Na vlado toraj hoté poslati ta svoj izdelek, ki ni milosti našel pred deželnim zborom, ter po vsej sili mislijo, da nemštvo mora ostati v naših šolah še tudi za naprej na isti stopnji, na kateri je bilo dozdaj, namreč vladajoče. Ali bi ne bilo najprimernejši ime za to društvo, namesto ustavno društvo, ko bi se imenovalo: društvo za razširjevanje nemškutarije po Kranjskem? Treba bode res, da se že enkrat nasproti postavi temu kar se godi v tem društvu, kakor da bi ono bilo izraz vseh prebivalcev Ljubljane. Še ta teden bode imelo društvo za brambo narodnih pravic svoj prvi občni zbor, in gotovo bode na

prvega predsednika ne sme zbirati, to je ena tistih „pravic“, kakoršnih ima več. — Ali jedro odborovega delovanja tiči v nasvetovanji, presoji in izdaji knjig. V tej reči je odbor izključljivi gospodar. To pravico mu daje §. 13. pravil z besedami: „Odbor tudi za vsako priliko posebej ali pa za vso dobo izmed sebe izbere tiste poročevalce, kterih je treba poprašati, kakošne se jim zdi rokopis, ki se društvu ponuja“. Razve te prave poplavice besed — jezik teh pravil in izrazi misli v njih so zares klasični! — morajo vsakega besede: „izbere izmed sebe“ trdo v oči zabosti. Tedaj ne samo gospodarstvo društva, ampak tudi vso obrazovanost, vso učenost in zvedenost odbor le sebi prisvaja; ostalim družbenikom pa vsem vkup še ene solice modrosti ne prepušča! Zares duhom ubožno društvo, v kterem 40 družbenikov mora za vseh ostalih 1331 misliti in modrovati! Ni li to pravo kupičenje poslov, ona čislana vse vedeti hoteča modrost, ktera se imenuje absolutizem?

Kdor sedanja pravila, kterim je prilepljena krpa onih centralistiških in uradnijskih časov, kterih se še zdaj ne moremo iznebiti, nepristransko presodi, ta mi pritrđi, da je Matičina sestava prav po birokratiški osnovana. Taka osnova pa se ne soglašava ubožno društvo, v kterem devetnajstega stoletja, niti s težnjami Slovencev, kteri želé svobodo politiško, svobodo socialsko, svobodo povsod. Sedanja osnova je sapi svobodnega razvijanja vseh moči društva nasprotna, tedaj nasprotna prvi pogodbi vsakoršne organiške rasti.

dnevnom redu vprašanje zaradi slovenskega jezika v šolah. Dobro bode, da se temeljito potolčejo prazni ugovori, ktere stavljajo nasproti od nemškutarije zaslepljeni in od najnovejšega liberalizma objedeni nasprotniki, ktere vodijo za nos zviti tujci ali pa strastni odpadenci od narodne stvari. Saj nam je znano da ravno med najhujšimi nasprotniki nahajamo jih mnogo, ki so nekdanji bili vseh drugih misli. Če kaj briga taka nedoslednost té don Quixote, ki se borijo z zdravno pametjo človeško, da le za njimi moli slepa množica.

„Blatnik“ ktereга v najnovejšem času tukaj ljudstvo imenuje „tak' blat“, čvrsto spolnuje svoj namen ter kida da je veselje. Nabral je že toliko da bodem morebiti kmalu enkrat zopet spregovoril o njem, ako ti ne bode zoperno prebavljati tako vmazane tvarine. Dober želodec pač mora imeti, kdor hoče le polovico tega prebaviti, kar skuha on umazanega z lažni zasoljenega dušnega jedila.

Iz Ljubljane, 11. okt. [Izv. dop.] — Vsi naši veljaki in vsi domljubi naj mi greh odpusté, če se motim, ker mislim da slovenstvo v Ljubljani nič ne napreduje, da če smem besedo skovati in nerodno reči, skoro nazadnje. Iz Ljubljane bi moralo po vsej deželi raztakati se zdravno narodno življenje, agitacija, impuls za delo; pa namestu vsega tega grozovito potrebujemo, da bi nam kdo kaj zdravosti in mladega poguma in neustrajšivosti importiral. Narodni nasprotniki so se dobro organizirali. Vedeli so, da je časopisje sedma velelast, in ustanovili so list, ki ga vam nočem imenovati, saj ga poznate. List, ki je poln blata in klevetanja, se ustanovlja, in vidno je, kako nam škoduje. Namestu da bi se tudi naši možje na noge postavili in ustanovili dnevnik, enako orožje zoper enacega neprijatelja, zaupamo preveč v mogočnost dveh tednikov. Da bi vendar spregledali. Mestni sbor je razpušen, volitve bodo kmalu, nasprotniki že delajo. In mi? Ko se je razširila novica, da mestnega zbora ni, je bilo vse nekako tiho, apatično. Da čul sem še celo, (porok nisem za istinost) da naši narodni voditelji premišljajo, ali bi v prvem in družem razredu kaj poskušali kandidate postaviti in voliti, ali ne. In če „Novice“ človek vidi, ki naravnost govore že o „drugem županu“, potrjuje tudi to, da se že naprej obupuje v „cugovitosti veliki“, kakor narodna pesem pravi. To ni prava pot.

Zastran v vašem listu že preveč omenjenih „jeških fantov“ je preiskava končana in bode zdaj enkrat končna obravnava. Povabljenih je 54 prič, obtoženih (če se ne motim) 18. Torej bo končna obravnava več dni trpela. Vsi so obtoženi pregrehe motenja javnega miru V. padeža, §. 85 lit. b. Zraven teh so obtoženi tudi trije, ki so bili tačas na Ježici, kakor turnerji in jih bodo menda dolžili, da so šuntali kmete ali kaj takega, — in sicer dva študenta in en mesar. Ti so toženi prestopka zoper javni mir in red po §. 302.

Ko se je naš deželni zbor končal zbrala se je bila neka slovenska družba in volila prvosednika. Ta pak je naložil prvemu govorniku — ugenite kaj — naj hvali vrle narodne poslance zaradi obnašanja njihovega v dež. zboru. O tako so nekteri možički, ki so „domljubi“ vendar še — kako bi djal, premalo razumni. Kaj je potreba hvale! Menda nismo zato, da bi hvalili eden drugega, delajmo raje in bodimo preverjeni, da se bo delo samo hvalilo. Kdor ni za drugo delo, naj vsaj agitira, to je tudi nekaj vredno.

Kaj bo z našim političnim društvom? Kako politiko bo imelo? Ali bo vladala tam avtokratična veljava enih, ali parlamentarna večina? To je važno, to je podlaga edinstva in brez nje društvo ne obstane, ali vsaj brezplodno življenje životari. Voščim mu najbolji vspeli in ga ne bom pred hvalil ne grajal predno se je rodilo. Naj bi bilo to društvo parlamentarna šola, to se ve slovenska, v kateri naj se skušajo, vadijo in poznava mlade moči, da bomo poznali pri prihodnih volitvah može ne samo po licu in imenu, temuč po njihovi zmožnosti. Zmožnih mož v javnosti nimamo preveč, to mi bo vsak priznal. Mnogo jih pa imamo, katerih ne poznamo. Kajti dober talent je le prevečkrat boječ in se skriva. Prilika ga bode izvabila, kakor skrbno iskanje najde zlato iz peska.

Iz slov. Bistrice, 11. oktobra. [Izv. dop.] (Sredstva, katerih se poslužujejo naši nasprotniki), da bi zadavili ves narodni duh, so tako čudna in deloma nepoštena, da stvar, ki se podpira s takimi sredstvi, mora biti sama na sebi slaba in nepoštena. Znan vam je sklep našega okrajnega zastopa, prositi vlade, naj vzame g. dr. Vošnjak-u zdravniško službo; to vam pa ni znano, da v tem okrajnem zastopu je od 43 občin samo 7 zastopanih, vse ostale pa so brez zastopnika v tém zboru. Velika manjšina torej nadvladuje nad vsem ostalim ljudstvom, in dela sklepe, ki bi jih velika večina prebivalcev našega okraja nikoli ne potrdila. Pridé čas, da se to še utegne skazati. S svojim sklepom pa se je naš okrajni zbor za vselej pred vsem omikanim svetom odrekel pravice, vtikati se v politični stvari; kajti zbor, ki v svoji enostranski strasti tako daleč zabrede, se nad osebo maščevati, pokaže, da za svojo stvar ne ve družih dokazov, ko silo.

Še eno smešno in čudno vam moram povedati. Med drugimi občinami našega okraja podpisali ste tudi občini Vrhloga in Pretreš slovensko prošnjo do dež. zbora zaradi zedinjenje vseh Slovencev. Mož, ki to prošnjo prinese v mesto, da bi jo oddal, ne najde doma g. dr. Vošnjak-a, ker je bil v Gradcu pri dež. zboru. Naleti na nekega človeka, ki za več srenj pisari*), in je nalogo imel, loviti rihhtarje, od katerih se je bilo bati, da bi podpisali slov. adres. Ta človek hitro popraša kmeta, ali nima pisma do g. dr. Vošnjak-a. Kmet ne misli nič hudega in mu pokaže peticijo. Pisac jo vzame in obljudi, jo spraviti na pravo mesto. Da jo ni poslal g. dr. Vošnjak-u, si lahko mislite, oddal jo je predstojniku okrajnega zastopa tukajšnega, ki jo menda še v rokah ima. S katero pravico, pač ne vem. Tako nemoralno postopanje obsojuje te baže ljudi huje, kakor bi jih zamoglo katerikoli nasprotno pisanje. Le naprej po tem potu. Gnjiloba povsod! Resnica res počasi predira, končno pa le predere in premaga hudobije.

Slovenski peticiji občine Cigelna ktera tik mesta leži, se je skoro enako prigodilo. Tamošnji župan Rahle, pošten slovenski kmet, jo prinese

v mesto. Se tudi sreča s istim človekom, pa spozna tiča na perji in na petji, ter mu ne zaupa svoje peticije, ampak skrbi, da po zanesljivem potu pride v prave roke.

Sploh zdaj naše kmete plašijo, da bodo prišli v preiskavo in bodo zaprti, ker so podpisali slov. peticije. Tudi jim žugajo s strašno revolucijo, ki bi izvirala iz tega, ko bi se Slovenci hoteli res zediniti.

Kmetje se pa večidel ne bojijo tega žuganja in od dne do dne bolj spoznavajo svoje prave in svoje goljufne prijatelje. Zedinjenje vseh Slovencev je misel, ki že začne globoke korenine poganjati v našem narodu in ki mu je bliže, kakor samo preganjanje za pravice jezika.

Št. Jakobska občina v slovenskih goricah je poslala to-le adresno v Gradec:

Visoki deželni zbor:

S žalostjo smo slišali, da so se v visocem deželnem zboru štajerskem glasi čuli, kakor da bi želje in zahtevi, ktere so naši slovenski poslanci izrekli v svojih govorih in vzlasti v svoji interpelaciji ne bile tudi naše želje in naši zahtevi. Zatorej mi s tem slovesno izrekamo, da so poslanci, ktere smo volili in kateri tirjajo za nas naše narodne pravice naši prvi zaupni možje.

Tedaj se podpisani odbor spodnje šent-jakobske občine obrača s ponižno nujno prošnjo do visokega deželnega zbora, naj blagovoli slušati glas slovenskih poslancev in naj te po njih izrečene želje spodnje štajerskih Slovencev blagovoljno ne prezira temuč s svojo veljavno besedo pri vladi krepko priporoča.

Odbor občine spodnje šent-jakopske 28. septembra 1868.

Franc Veingerl, župan; Jakob Pesticégg, odb.; Josef Vračko, Janez Sirk, odb.; Josef Fluher, odb.;

Ploderšnica občina je odposlala to-le adresno:

Visoka zbornica!

Zastopu spodaj podpisane občine je dobro znano, da se naši slovenski poslanci slavno borijo za pravice našega naroda in ravno to nas nagiba, da izrečemo Njim tukaj očitno presrčno zahvalo.

Konečno tudi naznanjamo ter krepko izrekamo, da vse to, kar zahtevajo slovenski poslanci je želja in volja slovenskega naroda.

Visoki deželni zbor naj pripomaga, da se izvrše te zahteve.

Občina Ploderšnica 28. septembra 1868.

Franc Fluher, župan; Franje Repa, odb.; Janes Beuman, odb.

Ljubenskega trga adresa do dež. zbora štirskega se glasi:

Visoki deželni zbor!

Pripoznali so vsi narodi, da le na narodni podlagi se more doseči večja stopnja občne omike in blagostanja; tudi večina avstrijskih narodov se na tej podlagi podučeva in izobrazuje, samo naš toliko zatirani narod še zmemrom pogreša v šolah splošnega sredstva do omike — svojega jezika. Pa ne le samo, da se naš narod s tem pokvarja, mi moremo tudi trpeti, da se v naših uradnihah z nami v nerazumljivem jeziku uraduje in opravlja.

Veselega srca smo tedaj bili, ko smo zaslišali, da se naši narodni slovenski poslanci v visokem štajerskem zboru za naše naravne pravice tako krepko potegujejo in nadjamo se, da bode ves zbor pripoznal resnico in važnost teh zagovorov.

Nam ostaja samo še to omeniti, da se čisto zlagamo z interpelacijo, ktero so naši slovenski poslanci dne 19. t. m. visoki vladi predložili.

Oziraje se na vse te okolščine stavlja podpisani občinski odbor Ljubenskega trga ponižno prošnjo:

„Slavni deželni zbor naj blagovoli, pri visoki vladi priporočati, da se nam naše materijalno stanje poboljša in narodna enakopravnost v šolah in uradnihah izpolnuje.

Občinski odbor Ljubenskega trga dne 30. kimovca 1868.

Ivan Šmauc, župan; Josef Ermenz, svetov.; Josef Krolnik, svetov.; Janes Ročnik; Jakob Koren; Janes Juvan; Josef Glojek.

Iz Belegrada 10. oktobra. P. [Izv. dop.] Nekdanjega kneza Aleksandra Karažorževića in njegove sokrivce Pavla Trifkoviča in Filipa Stankoviča so pripeljali véčeraj iz Pešte v Zemun, da se soočijo tukajšnjimi zločinci, ki so še v zaporu. Ko je prišel parobrod v Zemun, ni dovolil zbrani narod, da bi zločinci iz ladije izstopili, ker kakor hitro se je to jelo pripravljati, začel je narod s kamenjem napadati kneza in njegove tovariše. Zatorej so morali ostati na parobrodu, da bi se ne maščeval narod nad vodji in zakletniki zarote proti življenju nikdar ne pozabljenega kneza Mihajla.

V ministerstvu se je dogodila mala spremba, prevzel je namreč ministerstvo prosvete in cerkvenih del ter zastopništvo v ministerstvu zunanjih del mnogozasluzni tajnik saveta dr. Dimitrije Matič. On je svobodoumni načel in nadejamo se vsi, da bo narodno izobraževanje pod njim procveto V tem smislu ga pozdravljajo tudi tukajšnji časopisi.

Pri nas se bo osnovalo društvo za podporo poštenih jugoslovanskih rodoljubov in beguncev, tako da bo, kolikor bo društvo premoglo, tukaj dobil podpore, kogar bi nevolja in nesreča pregnala iz Turčije ali Avstrije, po mogočnosti se bo tudi skrbelo, da se tacim nesrečnežem preskrbi pripravna služba. Zatorej bi bilo potrebno, da bi tudi drugi Jugoslavlani podpirali to društvo, a ne samo tukajšnji, ker beguncev je v Belemgradu in po Srbiji mnogo iz vseh krajev naše obširne domovine, posebno pa iz Turčije. Po narodnosti in po nadi do boljše prihodnosti smo vsi dolžni podpirati mučenike narodne ideje.

Ko bo društvo od vlade dovoljeno, pisal vam bom več in poslal pravila. Tukaj v Srbiji je središče jugoslovanskega življenja, sredina narodova in od Srbije je, ako le od kodi, mnogo vspešnega za slovansko omiko in v zajemnost pričakovati.

*) Ti občinski pisarji so večidel najhujši narodni protivniki, in dobro bi bilo, ko bi se v vsakem okraju našel kateri narodnjak, ki bi prevzel pisanje za občine.

Politični razgled.

Državni zbor na Dunaji se začne že 17. oktobra. Vlada bo precej položila svojo izjemno postavbo za Prago in Česko v odobrenje.

Iz cesarske naredbe 7. oktobra 1868, s katero se začasno določujejo vladne pravice po razmerah časa in kraja obstoječe postavbe ob moč devati in jih z družimi nadomestovati:

Ob moč se smejo deti člani 8, 9, 10, 12 in 13 državnih osnovnih postav 21. dec. 1868. Izvenredne naredbe se smejo sklepati le v skupnem ministerskem svetovalstvu in jih mora cesar potrditi. Naredbe se morajo postavno razglašati, in se ima natanko izreči član, kateri se deva ob veljavu. Ako se ustavi 8. čl. drž. osn. postav imajo oblasti, ki so koga v zapor dele, ker je sumljiv kacega kaznjivega dela, ne glede na postavbo 27. oktobra 1862 pravico obdržati ga 14 dni v zaporu. Omenjena postavba 27. oktobra 1862 določuje, da ga morajo v 48 urah ali izpustiti ali pristojni oblastnjici izročiti; ako so te osebe sumljive posebno zaznamovanih zločinov, ne sme se jim dati svoboda tudi ko bi kavcijo založili, na dalje se smejo sumljivi nedomačinci iz onih krajev izganjati, za katere se je čl. 8 ob moč del; domačinom pa se sme zaukazati, da svojega bivališča ne zapusté. Suspensija čl. 9 ima nasledek, da se smejo zarad kazenskega pravosodja brez sodniškega povelja hiše preiskavati ali zapori zaukazavati; ako so ustavi čl. 10, se smejo tudi brez hišne preiskave ali zapora pisma odperati in poberati.

Ustavljenje čl. 12 ustavi novo pravo do društev in zborov, ki so po tem le toliko dovoljeni, kolikor jih hoče oblastnjica dovoliti.

Suspensija čl. 13 daje oblastnjicam pravico izdavanje in razširjanje tiskopisov ustavljati, poštno pošiljanje prepovedati in ustaviti rabo tiskovnih obrtnij; na dalje smejo tirjati, da se jim zapovedani iztisi pri perijodičnih tiskopisih izroče 3 ure; pri drugih 8 dni pred izdajo.

Razen tega se sme po policijskih naredbah zaukazovati o delanji, prodavanji in nošenji orožja, o popotnih listih, o vedenji na javnih prostorih, o demonstrativnem vedenji in rabi posebnih znamenj.

Te zadnje naredbe so dovoljene deželnim poglavarjem, samo da morajo potem ministerstvu poročati.

Kdor bi se proti tem prepovedim ali zapovedim pregrešil, sme se kaznovati z globo do 1000 gl. in v ječo do 6 mesecev, ako bi ga po že obstoječih postavah ne zadela hujša kazen. Kakor znano sta za Prago in okolico za zdaj ob moč deta čl. 12 in 13.

Državni kancelar Beust je zunajnim diplomatičnim agentom poslal okrožnico, ki opravičuje oklic izjemnih naredb v Pragi.

Govori se da bo tirolski deželni zbor razpuščen; vendar ne zdaj precej temu še le keidar bo državni zbor dalje časa praznoval.

Cesar je postavbo pemskega nemškega deželnega zbora, katera ob veljavo devlje prej po celem českem zboru potrjeno postavbo, da se mora na českih učiliščih vsak učenec nemškega in českega jezika učiti, sankcioniral.

V Pragi je voditelj ces. kr. namestništva baron Koler feldmaršal-lejtnant objavil razglas na prebivalce glavnega mesta Prage in celega českega kraljestva. V tem razglasu pravi, da je fanatično (česko) časopisje ljudstvo zapeljevalo in suntalo proti osnovnim postavam, da se je zakon za druženje in skupljenje napak rabil, javni mir kalil, tuje lastništvo škodovalo, da so se javne oblasti zasmehovale itd. Zato je Nj. v. cesar tiste pravice, ki so bile krivo rabljene, v Pragi in okolici začasno obveljavil del in njemu (Koleru) naložil zakonite razmere vzdrževati, kar bo od n v svo ostrostjo in vsemi pripomočki, ki jih ima, storil, in posebno na „zapeljivce“ pazil. Vsakemu neredu, pravi, da bode celo s silo orožja nasprotoval.

Po Pragi so hodile 11. t. m. od štirih popoldne patrolje po 20 mož, katere je vodil po en oficir z golo sabljo. V Smihovu so bili vojaki pripravljani. Tu je vrelo ljudstvo že od jutra neprenehoma skupaj. Na cesarskem vrtu je bilo mnogo fantičev, ki so se po svoje veselili z oči v oči mnogoštevilnega vojaštva. Na Smihovski veliki cesti pak se je trlo ljudstva. Proti petem je eskadron husarjev z golo sabljo po množici udrihaje ljudstvo nekoliko razgnal. Proti šestim pride še dva bataljona pešcev, ki so s težavo ljudstvo nekoliko proti Pragi zrinili. Kacih 300 skupaj zbranih odraščanih fantov so husarji razgnali. V kasarnah so imeli štiri baterije pripravljene, vendar se mir ni kalil. Nekaj ljudi je ranjenih.

Česki listi oznanjajo, da ne bodo govorili o notranji politiki, dokler bode trajal izjemni stan v Pragi in okolici.

V praškem mestnem zboru je bilo 13. naznanjeno, da se je policija iz mestnih dala v vladne roke. — Pri grafu Kavnicu so imeli česki plemenitaši (t. i. fevdalci) posvetovanje.

Poljski deželni zbor je bil končan 10. t. m. V poslednji seji se je sprejela resolucija naj se v prihodnje zbor ob pravem času skliče. Goluovski se zahvaljuje za skazano mu zaupanje.

Nek pruski list je dokazoval te dni, da Avstrija kmalu razpade in je avstrijske Nemce zagotavljal, da bodo v Prusijo prijazno sprejeti. Dunajski strogo-vladni list „Wien. Abendp.“ prinaša ta izrek, kar je jako čudno.

O Prusiji piše bavarski časopis: „Prusija se strašno orožuje na naši meji in čaka, kedaj nas bi mogla anektirati. Tudi Bavarska se orožuje, toda za Prusijo, Francoska stoji protivno na meji, ker noče, da bi mi padli pod Prusijo. Mi se orožujemo zoper Francosko, to je zoper tisto oblast, ki nas more rešiti. Vsak vojak, ki ga postavimo, okrepeča našega sovražnika.“

Francoski vladni list „France“ trdi, da je angleška vlada edina s francosko v vseh vprašanjih, ki se tičejo interes in osode turške države.

V Carigradu so se bili tako imenovani „mladi Turki“ z nekaterimi starimi zarotili zoper sultana, ker je hotel v svoji družini nasledovalno pravico prvorojenstva vpeljati. Upor se je imel v Egiptu, v Carigradu in v Smirni ob enem začeti. V Smirni je stala američanska ladija s puškami in strelivom, ki je pa hitro izginila, ko se je razvedelo, da so zarotnike zaprli. Celo sultanova prva žena in njegov stičnik sta zapletena v zaroto.

Kako Turki delajo s slovanskimi in grškimi kristjani, vidi se iz novejših poročil iz Belegagrada. Pri Bitolu so napali neko vas, ropali in razdevali kolikor se jim je ljubilo, in vzeli seboj ne samo živino, temuč tudi nekoliko mladih deklic. V Markovem so Turki prebivalcem kralji konje, v Skoplunu jim vzeli zito. Pravice ubogi podložnik nima kje iskati.

Političnemu prestroju v Španiji se pridružuje tudi religiozen. V Madridu je bila 8. demonstracija zoper konkordat. Vlade (junte) nekaterih mest so segle po kloštrih, izpodile menihe in nune. Tudi jezuite boje pode. Iz Barcelone in Cordove so bežali jezuitje v Giberaltar. — Minister notrajnih zadev opominja ljudstvo, da naj ohrani mir in red, ker je zdanja vlada državne vjete v roke vzela, da bi narod do svobode pripeljala, ne pa z neredem pogubila“. Vlada severne Amerike je španjsko revolucijo pripoznala. Povsod v Španiji je mirno.

Razne novice.

* (Deak) je odgovoril gjurski deputaciji, ki mu je svojo simpatije izrekla to-le: „Laglje je za domovino umreti, kakor pa stanovito stati v boji proti zaprekam, ki se kopičijo. Pravi rodoljub mora biti pripravljen, da ga bodo napačno razumeli v tem boji, pa ne sme se dati temu zapeljati v svojem domoljubju.“

* (Mnogo volov, konj in usnja bode kupilo) francosko vojno ministerstvo v Avstriji. Konji se kupujejo tudi majhni ogerski. Neki van der Elst je kupil na Dunaji samo od enega prekupca 10.000 volov. Kaj to pomeni?

*) (G. Luka Svetec) je bil pri zadnji seji nemškutarskega ljubljanskega konstitucionalnega društva vladni komisar. Gospodje konst. društva so hudo obneli zoper sklep ljubljanskega deželnega zbora o ravnopravnosti slov. jezika v šolah. K fakičnemu popravku se oglašl g. vladni komisar Svetec. Ker precej dolgo govori, nastane nemir med zbranimi gospodi ljubljanskimi Nemci. Gospod vladni komisar se pritoži, da se ne obnašajo spodobno proti njemu kot vladnemu zastopniku. Prvosednik zopet pravi, da se ne sme v debato mešati itd. Taglat in drugi nemški listi imajo na tem svojo kost, ki jo po svoje glojejo. Mi bi se ponižno predrznili narodnega poslanca opomniti, da ga bodo Slovenci raje imeli, če bo le malo „vlado zastopal“ vlado, ki ni da bi djal, da Slovence posebno pestuje.

* Goriška „Dom.“ pripoveduje: Pretekli petek 2. t. m. ob 5. uri popoldne sta pila pri „zlatem levu“ (v Gorici) dva gospoda; pri drugi mizi sta bila še dva druga gosta. Kar naenkrat ustrelili unih prvih dveh eden svojega tovariša. Ranjeni vstane pa hiti iz sobe, ali morivec ne bodi kesan, spusti še dve krogli od zad va-nj. S četrtim strelom pa je storil konec samemu sebi; obrnil si je revolver v srce in koj mrtev obležal. Ranjenec se zgrudi zunaj vrat na dvorišči na tla; živel je še tri četrt ure, imel še čas se spovedati in sv. olje prejeti ter tudi testament narediti. On sam morivca ne pozna; vedel je toliko povedati, da tisti s črno brado, ki je bil z njim, ga je ustrelil. Kdo je črnobrader in zakaj je onega umoril, je skrivnost, katere dosedaj sodnijska preiskava razodeti ne more. Umorjenec je menda Tržacan, pa posestnik v Oseljanu pri Šempasu in biva navadno v Gorici; močan mož je, z rudečkasto brado; imé mu je Vincenc Maršič. Pravijo, da je ni davno po dolgem pravdanji z nekimi svojim sorodnikom pravdo dobil, in nekteri sumijo, da je umor v zvezi s tem. Morivec — razun nogovic — ves novo in lepo gosposko oblečen — je prinesel s sabo priporočilno pismo od nekega dr. F. iz Trsta. V listu prosi dr. Fr., naj bi M. priporočena po mestu in okolici spremljal in mu vse razkazaval, češ, da je bolehal in da je prišel v Gorico zrak spremenit. In res sta se vozila v petek okoli; bila sta v Solkanu (pri Lenassi-evem mlinu), na goriškem pokopališču, v mnogih gostilnicah itd.; pravijo tudi, da M-ču se ni kaj ljubilo hoditi z neznanim človekom in da še celo obedovati ni hotel z njim. — Služabnica Maršičeva je položila pri sodnji eno pismo, katero je prejel M. v Oseljanu; podpisan je nek Barnig, kateri ga vabi v Gorico, snideta da se pri „zlatem levu“. Misli se, da je to pismo morebiti morivčevo. Ko so morivca rezali se je pokazalo, da so njegovi možgani popolnoma zdravi (normalni) in da je bil tedaj čiste pameti. Da bo mogla sodnja dalje pozvedovati, kdo je ta človek bil, dala ga je fotografati. — Pri umorjencu M. pa se je razvidelo o komisijem pregledu, da ga je ena krogla zadela v jetra, druga od zad v spodnji del života tretja v pleča. — Vse kaže na to, da je bil morivec od koga najet. — Da bi bil to politični umor, kakor nekteri trdijo, ni verjetno.

Odrpta listnica.

Anonimus Taglatovič v Ljubljani. Če Ti še le denes odgovarjamo, kriva je temu napačna adresa, katero si bil dal svojemu pismu. Veči, da je bilo dozdaj in da ostane za zdaj „Slov. Naroda“ vredništvo v Mariboru, in ne tavaj odsihmal s starim Ribničanom po drugi dolini, kjer veš, da tvojega namena ne moreš doseči. Da si Ti in Tvoja stranka moralično mnogo pripomogel, da se je stvaril v Ljubljani „Tagblatt“, znano je vsemu svetu; novo nam je, da ga zdaj duševno podpiráš, da si njegov sodelavec; čudno pa tudi to ni, saj vemo koliko moči ima do tvojega prepričanja dobra na grad. Kar se nas tiče, boš tudi zanaprej sam hodil v tisto blaginico, iz katere se podpirajo politični potepini; in ni se ti bati, da bi se srečala na potu do narodnih novcev, dokler imamo le trohico sramožljivosti več, kakor je svet na Tebi pozna. Lesenih in lesnikovih naukov in pohval nismo niti želeli, niti naročili — ne kratki nam ž njimi dragega časa!

Dunajska borza od 14. oktobra.

5% metalike 57 fl. 40 kr.	Kreditne akcije 210 fl. — kr.
5% metalike z obresti v maju in nov. 58 fl. — London 115 fl. 85 kr.	
5% narod. posojilo 62 fl. 15 kr.	Srebro 113 fl. 50 kr.
1860 drž. posojilo 83 fl. 90 kr.	Cekini 5 fl. 52 $\frac{1}{2}$ kr.
Akcije narod. banke 759 fl. — kr.	